

Dualarda Aslı Olmayan Fazlalıklar

Dualardaki Aslı Olmayan Fazlalıklar

Fazîletli Şeyh Abdurrezzâk b. Abdulmuhsin el-Bedr

Çeviren: Semih Duman

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisi ile dua ettiği ve ashâbına öğrettiği nebevî zikir ve duaların fazîleti, manalarının ve kelimelerinin kemâli, bütün hayırların öncesini ve sonrasını cem eden bir manaya şamil olması açık seçik bir husustur. Tıpkı mü'minlerin annesi Âişe radiyallahu anhâ'nın dediği gibi: "Nebî sallallahu aleyhi ve sellem, duanın cevami (özlü) olanlarını sever ve gerisini bırakırdı." Bu hadîsi, Ebû Dâvûd (1482), İmâm Ahmed (25151) ve İbni Hibban (867) rivâyet etmiştir. İmâm Ahmed (4160) Abdullah ibni Mes'ûd radiyallahu anhu'nun şöyle dediğini rivâyet eder:

"Muhakkak ki Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, hayırların öncesi, özlüsü ve sonrası öğretildi."

Bu manadaki hadîsler bir hayli fazladır. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e 'Cevamîu'l-Kelim' özelliği verilmiş ve bütün hikmetlerin başlangıcı O'na seçkin kılınmıştır. Nitekim Sahîh-i Buhârî (7013) ve Müslim (523)'de Ebu Hureyre radiyallahu anhu, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini rivâyet etmiştir: "Ben Cevamîu'l-Kelim ile gönderildim." Buhârî şunu ziyâde etti: İmâm Muhammed b. Şihâb Ez-Zuhrî rahimehullah dedi ki: "Bize ulaştığına göre Cevamîu'l-Kelim, Allah'ın kendisinden önceki kitaplarda yazan birçok şeyleri, bir ya da iki kelimedede ona toplamasıdır."

Yani Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem lafzı az, manası fazla olan kısa kelâm ile konuştu. Onun zikirlerindeki ve dualarındaki durumu da böyleydi. Bundan dolayı özlü zikir ve duaları sever, gerisini bırakırdı.

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem, Kur'an-ı Kerîm'den bir sûre öğretir gibi ashâbına dua öğretirdi. Sahâbîler, fesahat ve ilim ehli olmalarına rağmen, kendisi ile Allah'a yalvaracakları duaları, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in öğretmesini talep ederlerdi. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem de, dua ve zikir lafızlarından tek bir lafızda bile hata yapanı düzeltirdi.

O halde nebevî duaların kıymetinin büyüklüğünü ve derecesinin yüksekliğini bilmek bütün müslümanlara vâciptir. Şüphesiz bu dualar, dünya ve âhiretteki bütün hayırlara, saadetin kapılarına ve kurtuluşun anahtarlarına şâmidir. Bir müslümanın Rabbinden talep ettiği en hayırlı istek, O'nun kulu ve resulü sallallahu aleyhi ve sellem'in O'na kendisiyle yalvardığı dua ve en faziletli istiaze ise Allah'ın kulu ve resulü sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisi ile Allah'a istiaze ettiği istiâzedir. Müslümanın, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'den nakledilen dualar üzerine güzel gördüğü bir kelimeyi eklemekten ya da beğendiği bir cümleyi ziyâde etmekten kaçınması gerekir.

İşte aşağıda gelenler bu kabilden yaygın olan bazı misallerdir:

1- راصبألو بولقل بلقم اي

Bu dua birden çok sahâbîden (راصبألو) lafzının ziyâdesi olmaksızın, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'den merfu olarak sâbittir. Bu rivâyetlerden biri, İmâm Tirmizî (2140) ve İmâm Ahmed'in (12107), Enes ibni Mâlik radiyallahu anhu'dan şöyle dediğine dâir yaptıkları rivâyettir:

"Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem; «Ey kalpleri evirip çeviren, kalbimi dinin üzere sâbit kıl» sözünü çokça söylerdi." İmâm Tirmizî dedi ki: Yine aynı bâbda Nevvâs b. Sem'ân, Ummu Seleme, Ubeydullah b. Amr ve Âişe radiyallahu anhâ'dan da aynı hadîs vardır.

Belki de bunu ziyâde eden kişi Allah teâlâ'nın şu kavlinden almıştır:

[110: مَاعْنَال] {نَوْمَعِي مِّنْ أَيُّ حُطِّ يَفِ مُمْرَدَن وَرَمَ لَوَّابِ أَوْ مُمْرَدَن مَلِ أَمَكْ مُمْرَصَبْ أَوْ مُمْرَدَن فَبَلَقْنَو}

Bu âyet, başka bir konu ile ilişkilidir o da, Allah teâlâ'nın, müşriklerin kalplerini çevirme cezâsının, gözlerinin üzerine perde çekilmesinin, kendileri ile îmân arasına engel konulmasının ve sırat-ı mustakim yoluna muvaffak kılınmamalarının beyânı hakkındadır.

2- لَذْنَمْلَقَالُوْنِيْعَفَرَطِيْسْفَنِلْاِيْنَلْتَال

Ebû Dâvûd (5090), İmam Ahmed (20702), İbni Hibbân (970), Ebu Bekir radiyallahu anhu hadîsi olarak Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini rivâyet etmişlerdir: "Üzüntü ve kederin duası şudur: Ey Allah'ım, senin rahmetini umarım, göz açıp kapayıncaya kadar bile, beni kendi nefsim'e bırakma. İşlerimi bana ıslâh et. Senden başka hak ilâh yoktur."

Bu hadîste لَذْنَمْلَقَالُوْنِيْعَفَرَط (göz açıp kapayıncaya kadar) ifâdesinden kastedilen şey, Allah azze ve celle'ye karşı duyulan şiddetli ihtiyacı, ne kadar az vakit olursa olsun, kulun bu ihtiyaçtan asla müstağni olmadığıнын beyânıdır.

3- نوحلاصلالكدابعو ، ملسو وهيلع لاللاصل دمحم كئيبنو كدبع منم لالأس ام ريخ نم

İstiâze duasındaki ziyâdelik de bunun gibidir.

İmam Ahmed (25137- 25138) ve Hâkim'de (1/522) tashîh ederek, Âişe radiyallahu anhâ'nın şöyle dediğini rivâyet ettiler: "Ebu Bekir radiyallahu anhu, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girdi. Onunla konuşmak istiyordu. Âişe radiyallahu anhâ ise namaz kılıyordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ona "Özlü ve toplu dualara sarıl!" dedi. Âişe radiyallahu anhâ, namazı bitirince ona bu sözünden sordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi:

"De ki: Ey Allah'ım, bildiğim ve bilmediğim dünya ve âhiretin bütün hayırlarını senden isterim ve bütün şerlerden sana sığınırım. Senden cennetini, söz ve amelden ona yaklaştıranları ister, cehenneminden, söz ve amelden ona yaklaştıranlardan sana sığınırım. Kulun ve Rasûlün Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in senden istediği hayırları ister, kendisinden sana sığındığı şeylerden sana sığınırım. Benim için takdir buyurduğın şeyin akıbetinin doğruya götürmesinin talep ederim."

Talep ve sığınma duasında ki, نوحلاصلالكدابعو fazlalığı, kâmil ve cami olan bu dua üzerine bir eklemedir. Malumdur ki, Allah'ın sâlih kullarının dualarında, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'den nakledilen dualar üzerine ziyade talebi olmaz. Çünkü Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in duaları, bütün hayırları ve yapılabilecek fazlalıkları bir araya getirmiştir.

4- وفعلال بحت ميريك وفعل كن مللال

İmam Tirmizî tashîh ederek (3513)'de, İbni Mâce (3850)'de, İmam Ahmed (25423)'de ve Hâkim tashîh ederek (1/530)'da, Âişe radiyallahu anhâ'nın şöyle dediğini rivâyet ettiler:

"Ey Allah'ın Rasûlü ne dersiniz, eğer kadir gecesine ulaşırsam nasıl dua edeyim?" Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Şöyle de, Allah'ım sen affedicisin, affetmeyi seversin, beni affet.» ميريك ismi, Allah'ı güzel isimlerindendir. Ancak bu hadîste yeri de, aslı da yoktur. Nitekim buna, Şeyh Bekr Ebu Zeyd Tashîhu'd-Dua kitabında (s. 506) işaret etmiştir.

Tirmizî'nin bazı baskılarında bu kelimenin sabit olması, görüldüğü kadarıyla bazı baskıcıların ve kâtiplerin eklemesidir. Şeyh el-Elbânî rahimehullah, Silsiletu's-Sahîha adlı kitabında (7/1011-1012) şöyle der:

"Sünen-i Tirmizi'de, وفعل sözünden sonra ميريك sözü fazlalık olarak gelmiştir. Geçmiş kaynaklarda ve nakledilen başka kaynaklarda bu kelimenin aslı yoktur. Açıkçası bu kelime bazı baskıcı ve kâtiplerin tamamlamasıdır. Bu fazlalık, el-Mubarekfu'rî'nin (4/264) Hindistan baskısı olan Süneni Tirmizi'ye yazdığı Tuhfetu'l-Ahvezi şerhinde bulunmamaktadır. Bunu te'kid eden şey şudur: Nesai bazı rivâyetlerinde bu hadîsi, Tirmizi'nin tahrîc ettiği yoldan tahrîc etmiş ve ikisi de, şeyhleri Kuteybe b.

Bu, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in en çok söylediği duadır. Nitekim Sahîh-i Müslim (2690)'da Katade'nin Enes İbni Malik'den rivâyetinde sabit olduğu üzere o Enes'e şöyle sordu: "Nebî sallallahu

aleyhi ve sellem, en çok hangi dua ile dua ederdi. Dedi ki: En çok yaptığı dua '(اين دل ي ف انت آم ملل ا)) duasıydı.'

Katade dedi ki, Enes dua etmek istediğinde bununla dua ederdi. Birçok dua okumayı istediğinde onlar arasında bunu da okurdu. Onun duasında bu fazlalık yoktu.

İnsanlar arasında bunların benzeri duaya eklemeler çoktur. Bu misallerin benzerlerine dikkat çekmek için bu kadarı ile yetindim. Zayıf isnatlarla rivâyet edilenlerin ya da subutu ihtilafı olanların dışında sadece sünnette aslı olmayanları zikretmekle yetindim. Tevfik ve başarı yalnız Allah'tandır.